בשטרי הקנאה. שמקנה לו נכסיו מהיום בין יולה בין לא יולה יגבה מהן לאותו זמן מהיום: **אי הכי.** דבשטרי דלאו הקנאה לא עבידי דכתבי אלא אם כן לאו הלואת המעות מתני' דקתני כו': **כי ליכא מלוה בהדיה.** ועוכן מעות בפניהם לא כתבינן: **אמר אביי** אמר עדיו בחתומיו זכין לו. מהלן קשה לרש"י דריש מסכת רלאש השנה (דף כ. ושם ד"ה בשטרות) דתנן באחד בניסן רלאש השנה למלכים ומפרש בגמרא דנפקא מינה לשטרי חוב המוקדמים ופרש"י שאם לא קנעו יום לתחלת שנת המלך אלא כל מלך לפי מה שעומד פעמים שאין להכחיש כגון אם כתב בו בכסליו בשנת ג' למלך ובאו עדים ואמרו כשהתמנו בו לא ראינו שהלוהו אלא אמר הלוה לנו תמנו כאותה שעשינו כותבין שטר לזוה אע"פ שאין מלוה עמו אבל ראינו שהלוהו אותה מלוה בתמוז בשנת ג' למלך ואין אנו יודעים אם קודם לכן או אחרי כן שאין אנו יודעים מתי עמד המלך אם בין [1]תמוז לכסליו של אחריו והוה ליה כסליו תחלה מ"כ מוקדם הוא ופסול או בין כסליו לתמוז של אחריו והוה ליה מאוחר וכשר והשתא שקבעו ניסן ר"ה הוה ליה תמוז תחלה ושטר מאוחר הוא וכשר והשתא לאחר כה"ג לאו מוקדם הוא דעדיו בחתומיו זכין לו ולרב אסי נמי דלית ליה לטה הולרכו לעשות תקנה כיון דלית ליה כותבין שטר לזוה אלא בשטרי הקנאה ועוד וכי רגילות הוא שיסכמו כל העולם והסופר וב"ד מתי עמד המלך שהולרכו לעשות תקנה בשביל כך ועוד דהוה ליה למימר דנ"מ טובא בכל שטרות שלא ידעו מאימתי לגבות כיון דאין יודעים מתי מתחלת שנת המלך וע"ק יותר אך אין מקומו הנה וגרלה לפרש דנ"מ לשטרי חוב המוקדמים היינו כגון שאם עמד המלך בכ"ט באדר כשיגיע כ"ט באדר בשנה של אחריו פעמים יטעה הסופר ביום אחד ויסבור שעמד המלך לאמתקד באחד בניסן ויכתוב עמה בכ"ט באחד שנה לאשונה ונמלא שטר זה מוקדם שנה שלימה וזה פסול לגולי עלמא שכותב עמה שנה של אמתקד אבל כשקבעו ניסן ר"ה לא יטעה דמיום שני לעמידת המלך שהוא באחד בניסן כתב הסופר שנה שניה ומשם ואילך עד ניסן הבא:

משום דקשיא ליה לאביי. מימה דבשביל כך לא הולרך לומר עדיו בחתומיו זכין לו לאפילו יסבור לאין זכין כרב אסי ומתניתין שכותבין שטר לזוה בשטרי הקנאה ולמאן מיקרי וכתב לא אמרי' יעמיד משנתנו בשחייב מודה ולא יחזיר משום דחיישינן לפרעון ולקנוניא כדאמר בסמוך וי"ל משום דקשיא לאביי לא ניחא ליה שנויא דרב אסי ומילתא באפי נפשה היא ולא קאי אדאמר אביי עדיו בחתומיו זכין לו: **היינו טעמא** דחיישינן לפרעון ולקנוניא. ובכרי רבנן אחריות טעות סופר הוא ולכך לא יחזיר אפילו אין בו אחריות וכן לרב אסי תימה אמאי קאמר משום דחיישינן לקנוניא לימא משום דחיישינן שמא פרעו וכבר נמחל שעבודו ועתה רולה לחזור ולגות בו כדי להרויח פשיטי דספרא ומלוה נמי רולה בדבר שיטרוף מזמן מוקדם וי"ל משום פשיטי דספרא לא יפסיד ללקוחות ממון מרובה אף על גב דרב אסי חיים לכתב לגות ולא ליה ועתה רולה לגות ומפסיד ללקוחות משום פשיטי דספרא היינו משום שכבר נתן לסופר ואינו רולה להפסיד ועוד שמובר המלוה שילא הקול משעת כתיבה אבל כשליה ופרע לא הפסיד פשוט שנתן לסופר ועוד שילא המלוה שמעמו הפריעה והתלוהה שנית לא נכתב שטר:

הא

[1] לקמן (יט. כ.) לה.;
[2] לקמן יח. [ניטין סז.];
[3] [לקמן יד. טז.]; [4] [לעיל ז: וש"נ], [5] [ניטין יג.];
[6] נ"י רש"א בין כפליו לתמוז שלפניו ועי' רש"י.

הגהות הב"ח

(א) גם' מוקי לה למתני' בשטרא דלאו אקנייתא: (ב) רש"י ד"ה אבי אמר וכו' אבל השתא דתנן. נ"ב זהו לשלי דקס"ל דשמא ומשום הכי פריך לקמיה אמאי לא יחזיר סי' אבל לשלי דמסיק הוה טעמייה דאבי משום דחיישינן לפרעון ולקנוניא והוה שטר שנמחל שעבודו: (ג) ר"ה הנשתא וכו' אלבר אינה לשימר. נ"ב פירוש כשאין חייב מודה:

גליון הש"ס

גמ' אבי אמר עדיו בחתומיו. עי' רשב"א בחידושי קדושין דף כ"ז ע"א ד"ה ע"מ שתמצו לו שטר:

מוסף רש"י

דייתיקי. לוחות שכיב מרע, דא מהא למיקם ולהיות (גיטין כז.).

מסורת הש"ס

(א) לקמן (יט. כ.) לה.;
(ב) לקמן יח. [ניטין סז.];
(ג) [לקמן יד. טז.]; (ד) [לעיל ז: וש"נ], (ה) [ניטין יג.].
(ו) נ"י רש"א בין כפליו לתמוז שלפניו ועי' רש"י.

עין משפט נר מצוה

קיא א מי' פכ"ד מהל' מלוה ולוה הל' ה
ועיין מ"מ שכתוב בס"ע סמג עשין עד טוש"ע מ"מ סי' לט סעיף יג:
ב (טוש"ע מ"מ סי' מג סעיף טו):
ג (טוש"ע מ"מ סי' סה סעי' יד):
קיב ד מי' פ"מ מהל' מכירה הל' ה סמג עשין עד טוש"ע מ"מ סי' סה סעיף ו:

רבינו חננאל

מלוה עמו ניחוש שמא כתב ללות ולא לוה. ופריק רב אשי בשטרי הקנאה דהא שיעבד נפשיה בחליפין ולא חיישי' לנחינת המעות אלא נשתעבד מעידנא ההיא דקנו מיניה בחליפין. אביי אמר עדיו בחותמיו זכין לו פי' כיון שאמר לוה לעדים העידו עלי שיש לפלוני עלי כך וכך וכתבו שטר בזה וחתמו בו זכו למלוה ואע"ג דלא קנו מן הלוה והוא דנפיק שטרא מידא דמלוה אבל אי לא נפיק שטרא מתותי ידיה דמלוה חיישינן דלמא אכתי לא מטא לידיה דמלוה ומתני' דאוקימנא בשחייב מודה דהאי שטרא מטא לידיה דמלוה מההיא שעתא דנכתב ומיניה נפל. אמר לך אבי' כי הא גוונא בדלא נקיט שטרא מתותי ידיה דמלוה חיישינן לקנוניא ומשום הכי לא הימנינן בהודאתו דלוה. ולא אשכחן פירכא לא להא דאביי ולא להא דרב אשי והתוייהו בענין דמשא שטרא בידא דמלוה. והא דר' יוחנן לא הוי להו תיובתא דיכול רב אשי למימר לא אמר ר' יוחנן אלא בשטרי דלאו אקנייאתא ולאביי נמי לא הויא תיובתא דהא לדבריו דר' יוחנן שייכי. מיהו סוגיא דשמעתין כר' יוחנן סלקא דאמר מחלוקת בשחייב מודה ר"מ דאמר יחזיר סבר שטר שאין בו אחריות נכסין לא גבי מ[מ]שעבדי מבני חרי הוא דגבי וכיון דמודה ליה ליכא למיחש הלכך יחזיר. ורבנן סברי גבי אפי' ממשעבדי הלכך לא יחזיר דחיישינן לקנוניא אבל בשאין חייב מודה דבדי הכל לא יחזיר דחיישינן לפרעון וחנוא בהדיא ביותיה. שמואל מוקי לה לכולה מתני' בשאין חייב מודה אבל בשחייב מודה דברי הכל יחזיר כי עדיו בחתומיו זכין לו [1] (וכל) בשטרי הקנאה דהא שיעבד נפשיה. ובשטר שאין בו אחריות אע"פ שאין חייב מודה [2] ר"מ דאמר יחזיר למלוה לצור על פי צלוחיתו דכיון שאין בו אחריות נכסין אינו גובה לא ממשעבדי ולא מבני חרי.

[1] מוקי ל"ל וכ"ם בשטרי הקנאה.
[2] ל"ל אמר ר"מ דיחזיר למלוה וכו'.

[a]בשטרי הקנאה דהא שעביד נפשיה אי הכי מתניתין דקתני אם יש בהן אחריות נכסים לא יחזיר ואוקימנא כשחייב מודה ומשום שמא כתב ללות בניסן ולא לוה עד תשרי ואתי למטרף לקוחות שלא כדין אמאי לא יחזיר נחזי אי בשטר הקנאה הא שעביד ליה נפשיה אי בשטר דלא הקנאה ליכא למיחש דהא אמרת כי ליכא מלוה בהדיה לא כתבינן א"ל רב אסי אע"ג דשטרי דלאו הקנאה כי ליכא מלוה בהדיה לא כתבינן מתניתין [b]כיון דנפל אתרע ליה וחיישינן דלמא אקרי וכתוב [c]אביי אמר עדיו בחתומיו זכין לו ואפילו שטרי דלאו הקנאה משום דקשיא ליה כיון דאמרת בשטרי דלאו הקנאה כי ליתיה למלוה בהדיה לא כתבינן ליכא למיחש דאקרי וכתוב אלא הא דתנן[d] [e]מצא גיטי נשים ושחרורי עבדים דייתיקי מתנה ושוברים הרי זה לא יחזיר שמא כתובים היו ונמלך עליהם שלא ליתנם וכי נמלך עליהם מאי הוי והא אמרת עדיו בחתומיו זכין לו הני מילי היכא דקא מטו לידיה אבל היכא דלא מטו לידיה לא אמרינן אלא מתניתין דקתני מצא שטרי חוב אם יש בהם אחריות נכסים לא יחזיר ואוקימנא כשחייב מודה ומשום שמא כתב ללות בניסן ולא לוה עד תשרי בשלמא לרב אסי דאמר בשטרי אקנייתא מוקי לה בשטרי דלאו אקנייתא וכדאמרינן אלא לאביי דאמר עדיו בחתומיו זכין לו מאי איכא למימר אמר לך אביי מתני' היינו טעמא [f]דחייש לפרעון ולקנוניא ולשמואל דאמר [g]לא חיישינן לפרעון ולקנוניא מאי איכא למימר הניחא אי סבר לה כרב אסי דאמר בשטרי הקנאה מוקי [h] מתניתין בשטרי דלאו הקנאה אלא אי סבר כאביי דאמר עדיו בחתומיו זכין לו מאי איכא למימר שמואל מוקי למתניתין כשאין חייב מודה אי הכי כי אין בהן אחריות נכסים אמאי יחזיר נדי דלא גבי מן משעבדי מבני חרי מגבי גבי שמואל לטעמיה דאמר שמואל אומר היה רבי מאיר שטר חוב שאין בו אחריות נכסים אין גובה לא ממשעבדי ולא מבני חרי וכי מאחר שאינו גובה אמאי יחזיר אמר רבי נתן בר אושעיא [i]לצור על פי צלוחיתו של מלוה ונהדריה להו ללוה לצור על פי צלוחיתו של לוה לוה הוא דאמר

[a] לקמן (יט. כ.) לה.;
[b] לקמן יח. [ניטין סז.];
[c] [לקמן יד. טז.]; [d] [לעיל ז: וש"נ], [e] [ניטין יג.].
[f] נ"י רש"א בין כפליו לתמוז שלפניו ועי' רש"י.

כי ליכא מלוה בהדיה. ועוכן מעות בפניהם לא כתבינן: **אמר.** הא דתנן כותבין שטר לזוה בלא מלוה אפילו בשטר דלאו הקנאה נמי ואי נמי אמי למיטרף מהאידנא והוא לא לוה עד תשרי לא שלא כדין הוא דעדיו בחתומיו זכין לו מיום שחתמוהו זכין לו השעבוד ואפילו לא הלוה המעות עד תשרי. ולהכי מוקי ליה אביי בהאי טעמא משום דקשיא ליה כיון דאמרת כו' [a] אבל השתא דתנן כותבין חיישינן דלמא כתב ללות ולא לוה. ולקמיה פריך אמאי לא יחזיר הרי זכו ליה עדיו בחתומיו ושפיר טריף: **דייתיקי.** לוחות שכיב מרע. ולשון דייתיקי דא מיקו זאת מיקוס דדברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמי [b]: **מפנה.** מתנת בריא: **ושוברין.** פרעון שטר: **הני מילי היכא דמטא שטר לידיה.** ואפילו לאחר זמן זכו לו חותמיו לגבות מזמן הכתוב בו. ואי קשיא הא דתנן (שביעית פ"י מ"ה) שטרי חוב המוקדמין פסולין והמאוחרין כשרין במאי מוקי לה אביי תריץ במוקדמת כתיבתן לחתימתן ולהכי פסולין שבא לטרוף משעת כתיבה ל"ג שכתבו וחתמוהו בתשרי והם כתבו בתוכו ניסן שהוא ראש השנה לשטרות: **בשלמא לרב אסי.** דמוקי לההוא דכותבין בשטרי אקנייתא: **מוקי.** מתניתין בדלאו אקנייתא ולהכי לא יחזיר כדקאמר אימרא ליה וחייש' דלמא אקרי וכתב והוה ליה מוקדם ולכן הופקר להשליכו: **לפרעון ולקנוניא.** שמא פרעו ומן הלוה נפל והא דקא מודה לא פרעתי עלה היא ביאיסם של רמאות לטרוף את הלקוחות שלקחו ממנו קרקע שלא בחריות ואחלקו ביאיסם: **ולשמואל דאמר.** לקמן: **לא חיישינן לפרעון.** בשטר הנמצא ואפילו אין חייב מודה דאם איתא דפרעיה מקרע הוה קרע ליה דאמר שמואל לקמן (דף טז:) המוצא שטר הקנאה בשוק יחזיר לבעלים וכ"ש כשחייב מודה מהאי טעמא גופיה דמיום פריעתו הוא קורעו הלכך ליכא למיחש לאחר זמן לקנוניא מתני' במאי מוקי לה: **הניחא כו'.** ואי קשיא על כרחך לא שבירא ליה כאביי דאי כאביי ס"ל מאי איריא שטר הקנאה הא לאביי אין חילוק בין זה לזה דאפילו דלאו הקנאה נמי יחזיר הואיל ושמואל לא חיים לפרעון לאו פירכא הוא דמודה אביי בדלא מטא שטרא לידיה כדאמרן (ג) הלכך איכא למימר כתב ללות ולא ליה לגמרי ולא מטא לידיה מעולם: **שמואל מוקי לה כשאין חייב מודה.** בכתיבת השטר שאומר לוה לא כתבתי ומזויף הוא. וא"ת יתקיים בחותמיו כיון שנפל אתרע ליה ואמרינן מפני שפסול היה לא מזהר ומהמנינן ליה להאי: מינו

[a] לקמן (יט. כ.) לה.;
[b] לקמן יח. [ניטין סז.];
[c] [לקמן יד. טז.]; [d] [לעיל ז: וש"נ], [e] [ניטין יג.].
[f] נ"י רש"א בין כפליו לתמוז שלפניו ועי' רש"י.

הגהות הב"ח

(ד) גם' מוקי לה למתני' בשטרא דלאו אקנייתא: (ה) רש"י ד"ה אבי אמר וכו' אבל השתא דתנן. נ"ב זהו לשלי דקס"ל דשמא ומשום הכי פריך לקמיה אמאי לא יחזיר סי' אבל לשלי דמסיק הוה טעמייה דאבי משום דחיישינן לפרעון ולקנוניא והוה שטר שנמחל שעבודו: (ו) ר"ה הנשתא וכו' אלבר אינה לשימר. נ"ב פירוש כשאין חייב מודה:

גליון הש"ם

גמ' אבי אמר עדיו בחתומיו. עי' רשב"א בחידושי קדושין דף כ"ז ע"א ד"ה ע"מ שתמצו לו שטר:

מוסף רש"י

דייתיקי. לוחות שכיב מרע, דא מהא למיקם ולהיות (גיטין כז.).

מסורת הש"ם

(א) לקמן (יט. כ.) לה.;
(ב) לקמן יח. [ניטין סז.];
(ג) [לקמן יד. טז.]; (ד) [לעיל ז: וש"נ], (ה) [ניטין יג.].
(ו) נ"י רש"א בין כפליו לתמוז שלפניו ועי' רש"י.

עין משפט נר מצוה

קיא א מי' פכ"ד מהל' מלוה ולוה הל' ה
ועיין מ"מ שכתוב בס"ע סמג עשין עד טוש"ע מ"מ סי' לט סעיף יג:
ב (טוש"ע מ"מ סי' מג סעיף טו):
ג (טוש"ע מ"מ סי' סה סעי' יד):
קיב ד מי' פ"מ מהל' מכירה הל' ה סמג עשין עד טוש"ע מ"מ סי' סה סעיף ו:

רבינו חננאל

מלוה עמו ניחוש שמא כתב ללות ולא לוה. ופריק רב אשי בשטרי הקנאה דהא שיעבד נפשיה בחליפין ולא חיישי' לנחינת המעות אלא נשתעבד מעידנא ההיא דקנו מיניה בחליפין. אביי אמר עדיו בחותמיו זכין לו פי' כיון שאמר לוה לעדים העידו עלי שיש לפלוני עלי כך וכך וכתבו שטר בזה וחתמו בו זכו למלוה ואע"ג דלא קנו מן הלוה והוא דנפיק שטרא מידא דמלוה אבל אי לא נפיק שטרא מתותי ידיה דמלוה חיישינן דלמא אכתי לא מטא לידיה דמלוה ומתני' דאוקימנא בשחייב מודה דהאי שטרא מטא לידיה דמלוה מההיא שעתא דנכתב ומיניה נפל. אמר לך אבי' כי הא גוונא בדלא נקיט שטרא מתותי ידיה דמלוה חיישינן לקנוניא ומשום הכי לא הימנינן בהודאתו דלוה. ולא אשכחן פירכא לא להא דאביי ולא להא דרב אשי והתוייהו בענין דמשא שטרא בידא דמלוה. והא דר' יוחנן לא הוי להו תיובתא דיכול רב אשי למימר לא אמר ר' יוחנן אלא בשטרי דלאו אקנייאתא ולאביי נמי לא הויא תיובתא דהא לדבריו דר' יוחנן שייכי. מיהו סוגיא דשמעתין כר' יוחנן סלקא דאמר מחלוקת בשחייב מודה ר"מ דאמר יחזיר סבר שטר שאין בו אחריות נכסין לא גבי מ[מ]שעבדי מבני חרי הוא דגבי וכיון דמודה ליה ליכא למיחש הלכך יחזיר. ורבנן סברי גבי אפי' ממשעבדי הלכך לא יחזיר דחיישינן לקנוניא אבל בשאין חייב מודה דבדי הכל לא יחזיר דחיישינן לפרעון וחנוא בהדיא ביותיה. שמואל מוקי לה לכולה מתני' בשאין חייב מודה אבל בשחייב מודה דברי הכל יחזיר כי עדיו בחתומיו זכין לו [1] (וכל) בשטרי הקנאה דהא שיעבד נפשיה. ובשטר שאין בו אחריות אע"פ שאין חייב מודה [2] ר"מ דאמר יחזיר למלוה לצור על פי צלוחיתו דכיון שאין בו אחריות נכסין אינו גובה לא ממשעבדי ולא מבני חרי.

[1] מוקי ל"ל וכ"ם בשטרי הקנאה.
[2] ל"ל אמר ר"מ דיחזיר למלוה וכו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com